

Szerkesztőség és kiadóhivatal
S. Dévényi utca SIMON ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETÉSENYEK.

Hirdetési pénz és a kiadás körüli pauszok
valamint a lap szelemi részét illető
minden körülmények ideintéendők.

Hírmegtelen levelek csak ismert kszektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben hához hozva vagy vidékre postán küldve	
Egész évre	10 ft — kr.
Félévre	5 ft — kr.
Negyedévre	2 ft 50 kr.
Egy hóra	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábszorosított egyszeri beírásért 5k.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilvált 4 hasábszorosított 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
újdonság sora 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888.

Debreczen, Hétfő, Augusztus 27.

167. szám.

Vallás és közoktatás.

A nemzet megadta nagy halottjának a végtisztességet. Általános, őszintén s mélyen érzett gyász kísérte Trefort Agostont, a hazafit, az államférfit, a tudomány s a művészet lelkes bajnokát utolsó nyughelyére s megdicsőülten maradt vissza képe minden szívben, képe a becsületes embernek, magasztos szellemnek, ki nemzetét a modern műveltség s tudomány magaslatára vezette s majdnem beláthatlan sorozatát teremtette meg a nagy, — hasznos, maradandó intézményeknek, melyek évszázadokon át fogják hirdetni Trefort dicsőségét.

Magyarország becsületesen leróta a kegyelet adóját, melylyel a nagy elköltözöttnek tartozott; az ő megdicsőült szelleme s egész tettadás életének eszményei ellen való büni lenne, művét s szenvedett súlyos veszteség fölötti fájdalmat merengésben hosszabb időre árván hagyni

A megboldogult miniszterért való őszinte szívbeli gyásznak nem szabad feledtetni velünk, — írja a „Pester Correspondenz“, hogy azon intézménynek, melyeket a nagy halott hívott életbe, avagy fejlesztett modern jelentőségűvé, élnek, ápolást, gyámolító gonoszkodást szükségének, mindig és azonnal. Már ma kell gondolni rá, hogy a megboldogultnak méltó utódja legyen.

Provisoriumnak határozottan ellene lennénk s hisszük, hogy nem tévedünk, hogy olyat a miniszterelnök csak távolléte tartamára vesz kilátásba. A király Ischben van, a miniszterelnök Ostendeben; alig hihető, hogy az új vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezése rögtön megtörténjék.

De ő hat hét alatt megtörténik, addig pedig a kormány valamelyik tagja fogja a közoktatásügyi miniszterium akit tájékoztatni. Trefort tátongy nagy ürt

hagy hátra, őt e pillanatban ki sem pótolhatja tökéletesen, de Magyarország hál istennek nem szegény nagy államférfi talentumokban s az üresedésbe jött tárczára több, a tiszteletre s figyelembe vételre kivétel nélkül igen méltó jelöltség kínálkozik.

Mindenek előtt ilyen Berzevici államtitkár, a nagy halottnak kipróbált munkatársa, ki rég óta ténylegesen vezeti a tárczát s képességének parlamentben és az adminisztrációban kitűnő próbáit adta skorát kivéve, bir mindazon tulajdonságokkal, melyek a jó magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter teszik. Ha ő kinevezetnének, mintegy Barossa lenne a vallás- és közoktatásügyi tárczának. Ugy hisszük, hogy a Barossal tett kísérlet elég kitűnően sikerült arra, hogy az ismétlésre felbátorítsan. Aztán létezik még két fiatal, igen előkelő, igen rokonszenves és nagy bizalmat keltő erő, melyek mint miniszterek mindenesetre igen hasznos szolgálatokat tennének az államnak: gróf Zichy Ágost fűmeci kormányzó s gróf Károlyi Tibor. Mind a kettő fiatal mánás, igen művelt, majdnem tudós, művészetért s tudományért lelkesült s e mellett igen felvilágosodott s becsületesen szabadelvű. A három közül bármelyik lesz hivatalos, az választott lesz.

Trefort utódja a belvárosi vászto-kerületben. A belvárosi választókerület választási mozgalmáról következőket írja az „O. E.“: A belvárosi volt Trefortpárt intező bizottsága, a kerület képviselőjének elhalálása folytán Kautz Gyulát öhajította volna jelöltül, ki azonban e megítéltetést nem fogadta el; a bizottság ma délelőtt s tárgyban, Kautz elnöksége alatt értekezletet tartott és egyhangulag abban állapodott meg, hogy Orszéy Béla báró miniszter kérésék fel a jelöltséget elfogadására, egyszersmind küldöttség bizott meg a pártbizottság e határozatának végrehajtásával.

Mire a nem kevésbé kíváncsi Rachel, ki tolmácsul szolgált, ugyanazon kérdést intéző az ausztráliaihoz.

— A Maaly Skrupban, — lón a válasz Klára megborzadt.

— Nem a lakatlan és lakhatlan vidék ez, mely a Walker tanyától minden irányban száz mérföldnyi távolságra kiterjed? — Hogyan mereszélnék bemenni e vad vidékbe, melyet a legbátrabb európai utazók is mindig kikerültek?

— Ah, kedves Kláram, — viszonzá miss Owens, — a benszülöttek óvakodtak bizonyára nagyon mélyen bemenni a vadonba; de ha Tete de crin vezet, nem forgunk veszélyben, hogy eltévedhetnénk.

Kérdezte a aztán a vadat, mennyire lehetnek a Walker tanyától azok a lugasok, s azon kielégítő választ nyerte, hogy nem nagyon messze.

— A hogy mondják, nem igen lehet messzebb két három méles távolságnál, — szolt Rachel Klárához fordulva. — Hiszen ez csak egy kis scta.

S úgy látszott, módokról kezd gondolkozni, hogyan vigyék ki e tervet.

— Rachel, — szolt Klára; — nem em lékszel, hogy mikor a multkor a Maaly-Skrup rengeteg szélén Tete de crin felszólítottuk, hogy keressen oly lugasokat, mondtuk neki azt is, hozzon magával néhányat azon ékszerből, melyekkel e madarak lugasaikat föl ékesítik?

Rachel emlékezteté a benszülöttet most erre s ez kibuzott oldalán lógó opossombőr tarisznyából egy marék csecsebecsét, szines kavicsokat, kagylókat s fényes ércdarabkákat, melyek közt Klára örömmel ismerte meg saját üveggyöngyeit. Két darabka volt itt belőle.

Nem lehetett erre nézve semmi csalódás, mert ez üveggyöngynek oly alakja és színe volt, hogy nagyon jól föl lehetett ismerni. Bővebb meggyőződés végett még össze is hasonlították a leányok azon gyöngyökkel,

Ki lesz Trefort utódja? A bécsi lapok budapesti levelezői már most kezdik, emlégetni Trefort lehető utódjait, a miniszteri székre. Szerintök a klerikálisok jelöltje gróf Szapáry Géza magy. fődvarmester, Tisza ellenben gróf Csáky Albin szepesi főispánt öhajítja, de gróf Zichy József, a volt kereskedelmi miniszter is kedves embere, ellenben Berzevicy Albert államtitkárnak, az idézetek szerint, nincs kilátása a miniszterségre. Jelenlegi állásának sorsa is Trefort utódtól függ; gr. Szapáry Géza alatt nem marad hatna államtitkár, míg Csáky gróf rokonszemlő munkatársat találna benne. Persze, hogy ezekre a kombinációkra nem lehet sokat adni.

Külföld.

Az olasz-francia viszály. Legfőgyelemreméltóbb politikai hír most az, mely az olasz hajóhad egy tekintélyes részének a tengeri hadgyakorlatok hirtelen félbeszakításával, tehát feltűnő módon elrendelt mozdulata vonatkozik. Az a körülmény, hogy az olasz flotta közvetlenül Crispinek Friedrichehruban tett látogatása után és az égeri találkozás közben kap kiindulási parancsot, csak még fokozza az érdeklődést és kibívja a figyelmet.

Az „Opinione“, mely az olasz flotta e mozdulatát nyilvánosságra hozza, siet megnyugtani a világot ez incidens jelentősége fölöl, csak hogy nagyon furesn teljesíti a megnyugtató munkáját, mert azt mondja, hogy Olaszország csak békes intencióknak adja tanubizonyosságát, midőn hajóhadát saját partjaitól eltávolítja. A mi föl logicialag az következnék, hogy azon hatalmak, melyek otthon, saját kikötőikben tartják hadihajóikat, háborus célokatok táplálnak. — Állítólag a Levantéba indulnak az olasz hadihajók; rövid időn ki fog derülni, mi ezéből, minő feladattal! Ártatlan tanulmányi utat tenni e avagy más végből.

Az „Opinione“ napolyi értesülése szerint, az olasz hajóraj a miniszteriumnak e hó 21-én este Gaetába érkezett távirati parancsa következtében azonnal megszakította nagy gyakorlatait, hogy az indulásra mielőbb eiké szüljön és ellassa magát közzénnel és élelmszerekkel. Egy hajóhadostály, mely az éjjel elindult Nápolyba, hol Lovera veszi át a parancsnokságot fölötté; egy másik hajóhadost

melyeket maguknál hagytak; nem volt közük semmi különbség.

— Ebből szükségképp következik, — szolt Rachel vidáman, — hogy a chlamyde-rák, kiknek lugasait Tete-de-crin fölaltal ta, ugyanazok, melyek minket szemtelenedtek meglöpní.

Ez a biztosítás Klára izgatottságát megnövelni látszott.

— A gondviselés velem van! — kiálta, — most csak legyünk rajta minden áron kedves Rachel, hogy a helyet fölkeressük, hol e tolvaj madarak ragadományait elrejtik. Menjünk most mindjárt oda, Boldogságom nyugalmam, becsületesem függ attól.

— Mi lett téged, Klára? — szolt Rachel bánulva. — Honnan ered ez érthet en hirtelenkedés? Atyám távol van ügyes bajos dolgokban s csak néhány nap múlva vihet ki minket ismét a Walker tanyára.

— En egy napig sem várhatok tovább, — viszonzá barátnője. — Kérlelhetlen szükség sürget engem. Holnap talán már késő lesz.

— Ez örültség. Vagy legalább magyarázd meg nekem, Klára...

— Nem tehetem... legalább most e perezen nem tehetem. De ha ma nem megyek, meggyőződni Tete de crin fölfedezéséről, úgy holnap talán fájdalmam és szegyenembem meghalok.

Az angol hölgy megölelte barátnőjét s gyöngéden viszonzá:

— Te aggasztasz engem, Klára. Hanem nyugtasd meg magad: van rá egy mód, hogy feljósíthatjuk kíváncságotat. Hallgass meg. Atyám ugyan nincs itthon, de itthon hagyta a kocsit és a lovat. Fekete szolgánk János elvihet bennünket a Walker tanyára. Még elég korán van: két óra alatt a Maaly Skruphoz érünk. Két óra kell arra, hogy a lugasokat fölkeressük, naplemente előtt tehát ismét itthon lehetünk. Mit mondasz e tervehz kedvesem?

Tudvalévő dolog, hogy Amerikában s az angol gyarmatokban nagy szabadságot

tály, másnap Messzinába indult, hol Martinez veszi át fölötté a parancsnokságot. Egyidejűleg a Monte Christo mellett lögyakorlatokat tartó hadihajók parancsot kaptak, hogy Nápolyba menjenek és ott lássák el magukat élelmszerekkel. Hír szerint az egész hajóraj e hó 25-én indult el az agosai kikötőből Lovera főparancsnoksága alatt.

Berlinben azt hiszik, és ez könnyen föltehető is, hogy ez intézkedés összefügg a francia kormány amaz intézkedésével, hogy tíz vértés hajót szereltetett föl Toulonban. Ezzel állana kapcsolatban Crispinek gyors haza utazása is. Maguk a francia lapok is elárulták, hogy Toulonban negyven nagy hadihajó van összpontosítva, teljes hadi felszereléssel és a szükséges csapatokkal ellátva.

A földközi tengeri kérdés minden esetre, mint Franciaország és Olaszország folytonos készülődéseiből látható, akut kérdéssé vált. S Rómában egyenesen a földközi tenger kérdéssel hozták kapcsolatba Crispifriedrichsruehi utját.

Olaszország ugyanis, mint római politikai körökben beszélük, nem akarja engedni, hogy állása a földközi tengeren még jobban meggyöngyösödjék, a mint ez már megtörtént Bosznia és Hercegovina okkupálása, Ciprusnak Angolország által való megszállása következtében; leginkább meggyöngyöztette pedig az, hogy Franciaország protektorátusa alá vette Tuniszt. Ez nem egyezik meg nagyhatalmi léteérékével. Az olasz kabinet politikájának kizárólagos alapja, hogy a földközi tengeren uralkodó hatalmi viszonyok fentartassanak, ez képezi alapját annak is, hogy Olaszország esatlakozott a német osztrák magyar szövetséghez. Olaszország részéről nem fenyegeti veszély a Földközi tengeren lévő statusquot, a míg azt más hatalom meg nem támadja.

Hasonló értelmű cikkekben fejtegeti a berlini Post is a földközi tengeri kérdést. Pár tolja, hogy Olaszország földközi tengeri hatalom legyen, mert ha egy más hatalom túl súlyt nyerne a Földközi tengeren, az egyuttal hatalmat nyerne a Vörös tengeren is.

Crispi és Kálnoki találkozásai. Az olasz miniszterelnök Friedrichsruehéből, hol Bismarck herceget látogatta meg, Karlsbadon át érbe utazott s ott szombaton Kálnoky gr. külügy miniszterrel találkozott. A két államférfi más fél órán át tanácskozott bizalmasan egymással. Hogy miről? azt csak találgatják a lapok.

enged a szokás a leányoknak. Owens kisasszony tehát, e kirándulról mint valami nagyon természetes dologról beszélhetett. Hanem Klára, ki Franciaországban növekedett s még nem szokta meg egészen a gyarmatok vad szokásait, eleinte meglökkent a terv merészsége fölött.

— De hát nem gondolod, kedves Rachel — mondá, — hogy veszélyeknek tesszük ki magunkat, ha így egyedül megyünk? — Micsoda veszélytől féltetnénk? — viszonzá az angol őszinte csodálkozással. — Nem tettünk e már együtt hasonló sctákat Dorling környékén? Ez ugyan kissé tovább megy, hanem mit tesz az? Fogadok rá, hogy egyetlen élő lényt sem találunk az egész uton a Walker tanyáig s legrosszabb esetben János elég erős ember, hogy megvédhessen, Tete-de-crin nem is számítva, a mit szintén magunkkal visünk. Ti francia nők nagyon is féltékeny vagytok.

Igy fölbátorítva, Klára most már mindenképp rajta volt, hogy csak mielőbb induljanak s miss Owens, ki nem kételkedett abban, hogy Brissotné megengedi e kirándulást, eltávozott, hogy megrendelje a készülődéseket. Föltevése helyesnek is bizonyult be, mert ámbár az anya különönsnek találta Klára kérését, de nem akarta megfosztani leányát a várt szórakozástól.

— Hanem ne feledd el, — tevé hozzá komolyan, — hogy ma este nyilatkozatotad hallanom kell. E sctakocsizáson igrékezzél bátorrágot szerezni rá, ha csakugyan szükség van bátorrágra.

Az e kötelezettségre való emlékeztetés egyszerre leverte Klára minden vidámságát s nehéz szívvel ment szobájába, hogy az utra készüljön.

Nemsokára aztán hallatszott a charabanc kerekének robogása, mely megállt a bolt előtt.

— Ne nyugtalankodjék, kedves madá, me, — szolt Rachel Brissotnéhoz — ha késő későn találunk hazatérni. Fötettük ma

tár.

helyben és vidék
sz. a lakáson
sz. zongora gyár-
nyeknek megjelölés

ART

sz. ár mellett

sz. hangfűzők is

ándor

sz. ár mellett

amatu

ricó

ÉT

gokban

znéért

Fülöp

BEN.

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

sz. ár mellett

A „Neue Freie Presse“ levelezője hosszasan beszélgetett Kálnoky gróf titkárával, a ki azt hangsúlyozta, hogy Crispi látogatása csupán udvariassági tény, de jelenti egyúttal azt is, hogy az Ausztria-Magyarország és Olaszország között fennálló jó viszony nem változott. Crispi azért sietett vissza Rómába, mert Umberto király a napokban az olasz hadgyakorlatokra indul. — A miniszterelnök Bécsben szeretett volna Kálnoky grótot meglátogatni, de mivel utja sietős volt, nem várhatta meg, míg az osztrák magyar külügyminiszter Bécsbe érkezik. Az égeri találkozó azonban sem politikai megállapodások, sem politikai megegyezések nem történtek. A massovai ügy, vagy az olasz-franciai conflatus a friekriehuberi találkozóhoz sem került megbeszélésre, de a hármass szövetséget e pillanatban szilárdabb káposok fűzik össze, mint valaha.

A dán király Berlinben. Keresztély dán király csakhamar viszonzta Vilmos császár kopenhágai látogatását Berlinben, hol a lakosság elég szívvel fogadta a szomszéd uralkodót. A kopenhágai németellenes demontáció viszonzásaként volt ugyan néhány piszszegés hallható, de azt elnyomták a felkesz kiáltások. A császár a királyt a 6. sz. thüringiai ezred tulajdonosává nevezte ki. A dán király még az nap vissza utazott Wiesbadenbe. A pályaudvarban Vilmos császár szívvel fogadta a vendégeit.

Kik szerkesztik Boulanger lapját? A „W. Allg. Ztg.“ megbízható brüsszeli forrásból jelenti, hogy a „Cocarde“ ot, Boulanger főlapját Napoleon Viktor herceg bizalmi férfiai szerkesztik.

Napi hírek.

— Szabó Sándor róm. k. segédlelkész, ki hat évi itt tartózkodása óta megnyerte, egy a róm. kath. hívek, mint a közönség előkelő köreinek tiszteletét és szeretetét, városunkból a Kigyórára helyeztetett át. Helyét Csicsay Alajos sz. somlói r. k. segédlelkész foglalja el. A derék lelkész eltávozására városunk széles köreiből kelt ő-zinte sajnálatot.

— Halmay Imre, az új szinagagató teljesen befejezte társulata szervezését és előadásait okt. 1-én kezdte meg S. A. Ujhelyen, hol egy hónapig lesz és csak azután vonul be új teli állomásra, Szatmárra. A társulat primadonnája Halmayné.

— Az ev. ref. egyház leánynevelő intézetében az 1888/89 ik iskolai év szeptember hó 2-án veszi kezdetét. Felvételik minden 6-ik életét betöltött leány gyermek vállalkóknak a tanintézet helyiségében Czeglédutca 256 sz. a. az igazgatónál történnek. A helybeli ev. ref. vallású növendékek a folyó hó 30-31 ik, a vidéki ev. ref. s bármely más vallásúak szeptember hó 1-2-ik napjain jelentkezzenek. Ha a körülmények úgy kívánják jelentkezhetnek a hó 26-ikától kezdve is és a helybeli ev. ref. vallásúak azonnal beiratnak, míg a vidékiek s más vallásúak előjegyeztenek. A tandíj egy iskolai évre az első osztályú, kezdő növendékekért 20, a többi osztályúak ért, valamint a varrás tanulásért a varró osztályban, hol ruhavarrás és mindenféle diszkimunka a szülők kívánása s szerinti tanítatik, 30 forint. Ezen felül iskolai szükségletek ezimén 2 forint s a nem ref. vallásúak által saját vallásuk oktatásáért egy-

gunkban, hogy ma kissé szétnézünk a világban.

— Csak ne maradjatok nagyon sokáig, — viszonáz Brissotné, — s hozza vissza vidámabban Kárámát mint a milyen mostan. Ah, bár én is újra vidám lehetnék! Hanem hát ki tudja, talán rám is várnak még boldogabb napok.

A kocsi tovarobogott s a charabanc bakjára János mellé fölült Tété-de erin.

Brissotné legkevésbé sem nyugtalanokdott, s a mint a raktárban most dolgot talált, talán nem is jutott eszébe az a csekélység, hogy leánya ma egy kis sétatkozásat tesz. Hanem keményen lakolt e nyugodtságra.

A nap elmult, ép úgy a reá következő éjszma már a második napnak is nagy része a néikül, hogy Kára vagy miss Ovons, vagy bárki, azok közül, kik a két leányt sétatkozására, kísérték, visszatért volna.

Tizennegyedik fejezet.

A Maaly rengetege.

A tisztelet, melylyel a nők iránt viselnek az angol és amerikai gyarmatokban, nagyon is menthetővé teszi a két leány merényletét, hogy egyetlen szolgál és egy vadember kíséretében neki indultak az őserdőnek; nem oly nagy merénylet volt ez, mint a milyennek látszik más nemzetek szokott fogalmai szerint.

Jó kedvvel indultak az utra s Rachel utközben virágokat és lepkéket gyűjtögettek, míg a felénk Klára egyedül csak reményében merengett, elfeledve a végtelen rengeteg veszeit, a bensülött törzsek vadságát s a jubász Barleynek félelmes alakját, mely néha szintén fölmerült képzelésében.

A nékül, hogy egyetlen emberi lényvel találkoztak volna utközben, elérték a Maaly-Skrup szelét s a patakok mellett kiszálltak, hol multkor a chamyderákat látták. Sajátkép csak a patak helyén, mert viz egy csepp sem volt már benne, mivelhogy az ausztráliai kis patakok medrei nyáron át kiszoktak szá-

házi előjárásaik által meghatározott külön tandíj fizetendő. Ezen díjak a beiratás alkalmával egész évre egyszerre is lefizethetők; de egyik fele a beiratáskor, másik fele február hóban előfizetendő. Oly hivatalnokok, kik fizetésüket hónapoként veszik fel, a tandíj fizetés idejére nézve kedvezményben részesíthetők. Az olyan növendék, ki most először jó iskolába, köteles keresztelési jegyét vagy keresztelését s a himlő sikeres beoltásáról igazolványt, a ki más iskolában vagy a szülői háznál tanult, iskolai bizonyítványt, keresztelését s himlő újra beoltásáról igazolványt előmutatni. A már oktatásban részesült növendék, ha illetékes iskolai bizonyítványt nem tudna felmutatni, felvételi vizsgálatot tesz, hogy az a vizsgálaton tanusított ismereteinek s képességeinek megfelelő osztályba soroztathassék. Az intézetbe beírók is vétenek fel teljes ellátásra. Az erre vonatkozó tudnivalók az évi „Jelentés“ben részletesen elő vannak sorolva. Ily „Jelentés“ az igazgatónál kapható; vidékre kívánatra díjmentesen küldetik. Az igazgatóság.

— **Kegyelet ajándéka.** A jótékony, a nemes vallásos kegyelet eszindben működik ugyan, de sugárai mégis széles körbe hirtik fényüket. S bár azok, kik kegyeletöknek fényes bizonyosságát nyújtják, nem ohajják is, hogy arról a nagy közönség tudomást is vegyen, — mindamellett nekünk, kik e jótételeményben részesülünk, csaknem elengedhetetlen édes kötelességünk, hogy hálás köszönetünket nyilvánosan tegyük közzé. Ezen kötelességnek ohajtok eleget tenni most, midőn forró hálámot fejezem ki Nánassy Erzsébet kisasszony ó nsga iránt ama sajátkezűleg készített, művészi kivitelű, gyönyörű urvasorai kenyerterítőért, melyet az ispotályi templomban leendő használatra ajándékozni kegyeskedett. fogadja ez uton is vallásos buzgóságáért köszönetet. Debreczen 1888 aug. 27-én. Könyves Tóth Kálmán.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók ideai nagygyűlése,** melyen Debreczenből is többen vettek részt, Tátrafüred-n élénk érdeklődés közt ment végbe. Az e hó 23-iki ünnepélyes megnyitótán másnap tartották a szaküléseket. Közben népszerű felolvasások voltak. Gyűlés után kezdeteket vették a kirándulások a esorai tóhoz, a dobsinai jégbarlanghoz, Késmárkra, Szepeshelyre, a koronahegyi fürdőbe és a Dunajeczen a gácsországi Sesavnicára. Igen érdekes felolvasásokat tartottak Dr. Schwarczer Ottó és dr. Fodor József, amaz, a szerelmifiziológia járóból: mi a szerelem, mi a szerelem; emez, „A nők szerepe az egészségügyben“ cím alatt. Dr. Schwarczer a szeretet és szerelem nyilvánulását rajzolja s a fölvetett kérdésre, hogy mi a szerelem, ezt feleli: „Egy örök titok, örök rejtély, melyre a felelet az ifjú szívbe van vésvé, de erről másolatot venni nem lehet, a mint képtelenek vagyunk szóval megmagyarázni a színt, és hogy mi a kék és mi a zöld, ugy képtelenek vagyunk szóval megmagyarázni: — mi a szerelem, mi a szerelem?“ Fodor József dr. „A nők szerepe az egészségügyben“ cím alatt statisztikai adatokkal bizonyította mindenk előtt, hogy Magyarországon a nők rövidebb életűek, mint a férfiak, holott az egész művelt Európában éppen ellenkezőleg, a nők hosszabb életűek, mint a férfiak. A nők egészségügyére vonatkozólag e három kérdést behatóbban tár-

adni s csak nagy zivatart alkalmával, vagy az esős időben telnek meg, hanem akkor aztán oly bőségesen, hogy szelében hosszabban elöntik a körülüköt tájt.

A charabancból kiszállva, Klára felénk pillantást vetett a nem messze eső Walker tanyára; elhagyottak látszott s a kármók körülte üresen álltak. A víz hiánya s a kiégett talaj alkalmasint kényszerítették a juhászokat, hogy nyájikkal keressenek föl valami kevésbé kiszáradt földet.

A telep birtokosának s főleg Burleynek ta-volléte megnyugtatólag hatott Klárára, ki mindent további késedelem nélkül egyenest be akart menni Maaly rengetegébe; hanem a rendszeres, pontos angol hölgy figyelmeltette, hogy éppen az uszona ideje van s mielőtt az erdőbe behatolnának, egyenek előbb valamit. — Ki is szedte mindjárt a készleteket a kocsi ládájából.

Midőn ennek bevégezése után, János, ki ezalatt kifogta lovát, látta, hogy a két leány Tété-de-erinnel az erdőbe indul, boszusan szólalt fel:

— Miss Rachel, én nem szeret, hogy Miss Klára erdő megye feketé gazember vele... Maaly Serup is roz... éhenhalni, vadember, kigyók, van mind.

— Ne törődjél azzal János, — szolt Miss Owens hidegen; hanem vigyázz a lovakra és kocsiira, míg mi oda leszünk. Csak azt sajnálom, hogy ez a ház ott el van hagyatva, mert miután atyámat ott ismerik, beállhattál volna a kocsival e tanyára.

— Nekem nem sajnál — viszonáz a fekete; — Burley nem jó ember, mond, fegyenez volt régi.

Aztán legelőször lovaira nézett, mintegy megakarván győződni, nem feyegeti-e valami veszély a gondviselőre alá bízottakat. S az ostorral a láthatár felé mutatva szolt:

— Mit látni én ott?

Rachel és Klára oda néztek, de nem láttak semmit. Miss Owens erre türelmetlenül viszonáz.

(Folyt. köv.)

gyalta: A nők nevelését, az anya egészségét, a nők munkáját. A leánynevelésben sürgette a test gondosabb fejlesztését, a mi a leányt megkivánta néve s jó anyává képesíti. Kiemelte, hogy az iskolázás több veszélyvel jár a nőkre, mint a férfiakra nézve. — Az anyák egészségügyére vonatkozólag kiemelte a törvényhozás gondoskodását Angliában az anyákról és a magyar törvény elégtelen voltát. Szólt behatóan a csecsemőknek anyjuk által való táplálásáról, annak elhanyagolásáról, az elhanyagolás egészségügyi és anthropológiai káraitól. A nők legfontosabb munkája gyanánt az egészségügyet a lakásról, főzéstől s a család ápolásáról való gondoskodást jelölte meg. Ezeknek egészségügyeit a nők tanulják meg az iskolában. Kárhoztatta a modern törekvést, hogy a nők a házon kívül keressenek munkát és szorakozást. Azonban az oly nőknek megmentésére, — a kik állásuknál, szegénységüknel fogva nyomorba, megaláztatásba jutnak, javasolta, hogy a szegényebb sorsú nőket, a házi feladatokon kívül, valami ipari vagy kereskedelmi munkában tanítsák. Állítsanak fel női kézműves iskolákat, értelmes művelt, de magára hagyott nők számára. — A nők egészségügyi s társadalmi foglalkozásainak s nyomorának csökkentésére sürgeti, hogy a nők jószívű nőegyesületet alakítsanak. Ezen egyesületet mindenki, férfiak is méltán legjobbjakkal támogatni fogják, mert a nőben a természet legszebb, leghasznosabb és leggenialisabb alkotását ismerjük.

— **A nagy keleti utazás programját,** a m. kir. államvasutak városi menetjegy irodája a konstantinápolyi vasut vonal megnyitása folytán megváltoztatta, a mennyiben az utazás Belgrád, Nis, Sofia, Adrianopolyen át történik Konstantinápolyba. — Az új program szerint azok is részt vehetnek az utazásban, kik csak Konstantinápolyt kívánják utazni. Az indulás Budapestről október 25-én 8 óra korostörténik. Résztvételi árak a program szerinti ellátással együtt: Budapestről—Konstantinápolyig és vissza I. oszt. 150 frt. — Budapestről az egész keleti körútra I. oszt. 480 frt, II. oszt. 380 frt. A vidéki résztvevők számára a különvonathoz való csatlakozásnak rendkívül mérsékelt menettérít jégylek adatnak ki. A főjegyzéseket emittelt iroda bezárólag szeptember 10-ig fogadhat el, hol az új programok is kaphatók.

— **Az alsó-szabolcsi tiszai armentesítő-társulat igazgatósága** a Tisza balpartján Rakamazól T.-Dobig terjedőleg építendő védgátvonal tervezetét, az 1885 évi XXIII. t. cz. 7-ik § a értelmében, leendő eljárás végett Szabolcsmege alispáni hivatalához beterveztette. Ezen tervek az alispáni határozattal július hó 15-től augusztus hó 15-ig napjáz terjedő időre közzémlére kitétetvén, az ez idő alatt a tervezetre vonatkozólag T. Eszlár, Nagyfalva és Tokaj községek előljárói és Gr. Pongrácz Jenő mint id. Gr. Dessewffy Miklós t. eszlári nagybirtokos teljhatalmu megbízottja által adatnak be nyilatkozatok, melyek a tervezet el együtt beható vizsgálat alá vétetvén ez irányban Zoltán János alispán következő határozatot hozott. Az alsó-szabolcsi tiszai armentesítő társulat részére a Tisza balpartján Rakamazól T.-Dobig terjedőleg építendő védgátvonalnak az igazgatói jelentésben benyújtott tervek szerinti kitévésére az engedély megadatik oly kijelentéssel, miszerint az építés, felfolyamodás esetén is azonnal folyamatba vétethetik, megjegyeztetvén, miszerint a T.-Eszlár községénél elvonuló védöltés vonalra nézve alternative kitézett tervek közül az lesz kiépítendő, mely a gát irányát Nagyfalutól Kéthalomig T.-Eszlár község, Eszlár Ófalva és Eszlár-Tótfalu nevezett részeinek ármederben hagyásával vezeti. A nevezett társulat köteleztetik, miszerint az egész védöltés vonalat a f. 1888. évi decz. 31-ig okvetlenül elkészíttesse. Mintán pedig a m. kir. belügyminiszter egy rendeletével elrendelte, hogy T.-Eszlár község, Eszlár Ófalva és Eszlár-Tótfalu nevé részei az előbbiben fekvő és körtöltéssel megvédendő templom, iskola, paplak és kastély s mindazon épületek kivételével, melyek az 1888. évi árvízszin felett fekszenek, — kitélepitése határozatilag kimondatik, miszerint az áttelepitésnek a töltésépítéssel egyidejűleg kell megtörténnie. Az árvízmentesítő társulat köteleztetik, miszerint Eszlár Ófalva és Eszlár-Tótfalu községében fekvő azon épületek, melyek magasabb helyen fekszenek s melyek belügyminiszteri rendelet értelmében az ármederben bennhagyandók u. m. a templom, iskola, paplak és Gr. Dessewffy féle kastély sat. saját költségén a védöltés vonallal egyidejűleg építendő s az 1888-ik évi árvízszin felett egy méter magasságu biztosítékot nyújtó körtöltéssel vétesse körül. Végül határozatilag kimondatik, miszerint a kitélepitési eljárásból eredő kártalanítási költségekhez az 1885 évi XXIII. t. cz. 80 § a értelmében az armentesítő társulat is hozzájárulni tartozik, s a mennyiben a kártalanítási, illetve kitélepitési költségek az alkalmossal meg meghatározott összegben ki nem fejezhetők, hozzájárulási arány meghatározására nézve a kártalanítási költségek megállapítása után, az erre vonatkozó barátságos egyezség nem sikerülte esetében fog külön határozat hozatni.

— **Aiföldi Károly** jeles falmester már hazatért vidéki körútjáról s a rendes tánczenét városunkban szept. 10-én megkezdte. Addig is jelentkezhetni ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésében vagy az illető lakásán Kis szappanos utca 409 sz. a.

— **Lovász Gábor** Bihar megye margittai járásának főszolgabírója, ki főiskolánk kitünő növendéke volt, s kit városunkhoz rokoni s baráti szeretet köti, idegbajából teljesen gyógyult. Ezen hírt számos barátjai s ismerősei örömei közölik.

— **Szülőknek,** kik leány gyermeköket Debreczenben ohajják taníttatni, igen melegen és jó lélekkel ajánlhatjuk özv. Gáspárné urnő Teleyk utcazi házat. Gáspárné urnő ezalatt nevelő intézetet is tartott fenn, melynek jóságát hosszú idők próbálták ki, s az intézet tulajdonosnőjének finom gondoskodását, helyes irányu nevelés módját városunk és a vidék annyi családjában emlegetik ma is hálás dicsőretil. Gáspárné urnő vidéki leányokat továbbra is elfogad teljes ellátásra, ugyszintén helybelieket is ének-zongora, német nyelv és női kézi munkatánításra. A zongora és ének tanítást özv. Zivuska Ferenczné urnő eszközli, hogy mily kitünő sikerrel, arról meggyőződhetek a szülők és érdeklődők azon a vizsgán, melyet az intézet növendékei ez év június végén a zenedében felmutattak énekből és zongorából. A női kézi munkák tanításának fényes eredményét az intézet több ipar kiállításon bebizonyította. A német nyelv teljes elsajátítása szintén főgonddját képezi a családnak. A tanítások szept. 1-én kezdődnek.

— **Ragályos körömfájás** uralkodik Szegedhán az grf. Dégentud Gusztáv marha és juh állománya között. A veszélyes betegség fellépéséről jelentés tétetvén, a szabolesmegei alispáni hivatal sürgösen intézkedett. Dankó István állami állatorvost a helyszínre küldte, ki is a szükséges óvintézkedéseket megtette s f. hó 26-ikán eszközli a helyszínen a desinfectiona is eljárást.

— **Balogh Ferenc** külföldi utjáról írja a „Debr. Prot. Lap.“ a következőket: „Balogh Ferenc hittanár külföldi utjáról augusztus 11-én visszaérkezett; július 16-ig Londonban volt, Görgy Endre képviselő társával a presbyterián annak végeztéig résztvett. Sőt érdekelvén őket a Lambeth palotai (anglikán érseki lak) püspökök értekezlete, Dr. Duk a Tivadar szives közreműködésével megjelenhettek a nagy Biblia-Terjesztő Társulat által adott azon fogadtatás, mely az anglikán püspökök részére rendeztetett, s volt alkalmuk ott hallani a yorki, dublini, új yorérsékeket, több püspököket s végül a centbury-i érseket; Balogh be is mutattatott Bensen érsek urnak épen Duka ur által s Angliában kitünő primásával személyesen beszélt. A tulajdonképeni tanulmányutra B. F. Londonból Párisba ment át; az részére meg volt könynyitve az által, hogy a londoni nagygyűlésen megjelent lelkészek és tanárok által kitűzött pontokra az élő érintkezés ajánló levelek útján kellőleg és sikerbiztosítással előkészítetett. Párisban főleg Bersier Jenő jeles lelkész buzgó segélyével Coligni szobrárt a művész műtermében megnézte; a Protestáns történelmi társulat gazdag könyvtárára, régiségyűjteményét a tudós titkár (Weiss) páratlan buzgó kalauzolásával apróra felnézte. — Majd az Arago sugáruton fekvő ref. theologiai fakultást tanulmányozta át, Ménégő hittanár adván a kívánt felvilágosításokat; szállásán telkereste Lichtenberger dékánt s vele értekezett végül az új missióházat látogatta meg, a francia ref. egyház e méltó büszkeségét és Bersier templomát, az új liturgia használatát, egy istentiszteleten szem- és fültanuként szemlélte. Bersier házában töltött estélyen bő alkalom volt Vaucher hittanár jelenlétében a magyar és francia ref. egyházak felett eszméket cserélni. Montebanban a theologiai fakultás dékánjának Bois Károlynak volt vendége valamennyi tanárral érintkezett, kivált Doumergue, az egyház történelem tanárával volt hosszabb értekezésnek ekkor házában. Epen theologiai szakvizsgák ideje volt, azon is jelen volt; a tanintézet bentlakó felügyelője Vielles lelkész ur megmutatta az ősi tanintézet régi épületét, hol a nantasi edictum visszavétele előtt volt az akadémia elhelyezve. Az ifju Bois Henrik tanárjelölt, személyes kalauzolásra nagy segélyül szolgálta mindentben Toulouse, az albigenes háboru szomorú színhelye, ódon templomaival s emlékhelyeivel komor érzelmekre hangolta a magyar szemlélőt; innen Narbonneba ment, s azon dérek Debreczeni hölgy (özv. Hegyi Mihályné) indítványára, a ki a londoni gyűléseken is megjelent, s az egyházi ügyek iránt nagy érdeklődést mutatott, — a Pyrenéek átátutazott az ő kíséretében Spanyolországba, s az elragadó szép Barcellona földközi tenger partján volt a legmesszebb pont, hová elhatott; az ottani kiállítás nem maradt megnézetlenül. Nimes, Páris után a legnagyobb francia ref. egyház, kegyeletes pontul választatott, a melett terület a Cevennes hegység, a Camisard háboru szomorú színtere. Babut lelkész, ki a 72-iki országos zsinat elnöke volt, mutatta meg a francia ref. egyház mult századi legnagyobb és leghősi b hálkületül lelkészi alakjának, a pusztai egyház patriarchájának: Rabant Pálnak mostanában felfedezett sirját, arczképét egy általa lakott szoba pinzejében, melyet kegyeletes kéz sirboltta alakított át, s ma a távol hitrokonok meg szoktak keresni. Lyonon át, hol szinten időzött, Genf volt Helvétiaiban első megállapodási pont, hol Deluz titkár a szabad egyház theologiai intézetével ismertette meg, hol a Gaussenek és Merle D'Aubignék szelleme fuval ma is; Roge tudós könyvtárnok pedig a genfi

egyetemről adott fevilágosításokat. — Majd Lausanne két theologiai intézete von zotta, hol Viret emléke van fentartva, Bridel lelkész és Chavannes könyvtárnok bőséges ismertetőket nyújtottak. — A kies fekvésű Neuchâtelben két theologiai tanintézetben különböző érzelmekekkel telt el, itt meg Farel szobra, mely az ókatedrál előtt nyitott bibliával áll, lepte meg; saját-látára Godet tanárt nem találhatta a város-on. A 3 helvét reformator három főhelye a mult és jelenre számos gondolatokat kellett, Zürichben Zvingli új szobrát nézte meg s Münchenen, hol a kiállítás látogatta meg és Bécsen át érkezett haza. A személyes érintkezés és találkozás eleven esatornáján számos jelekkel ismertette magyar ref. egyhá-zunkat, melynek nevét messze pontokon kez-dik ismerni és tisztelni!

— **Hymen.** Harsarik Géza vámpospérsi gyógyszerész aug. hó 25-én tartotta elfegy-zési ünnepélyét Kovács Irma kisasszonnyal, Kovács Lajos vámpospérsi földirtokos ked-ves szép leányával. Az elfegyzésen tanuk szerepeltek: Siket Traján m. kir. posta és távirat felügyelő Kassáról és Nánássy Mik-lós városi hivatalnok Debreczenből.

— **Teljes ellátást kaphat két tanuló egy intelligens családnál, hol minden tekintetben kellő felügyeletben és ellátásban részesül nek.** Zongora rendelkezésre áll. Bővebb felvilágosítást nyújt lapunk szerkesztősege és kiadó-hivatala.

— **Balmazújvárosi hírek.** Ottani levelezők írja a következőket: B o r z a s z t ó h a l á l. E hó 17-én tétett a sirba egy B. Újvárosi illetőségű Zsupos Julianna Gál J.-né nevű, 20 éves ifju nő, kit egy „elipi-tanyán veszet macska ujjait össze harapdálva megmárt. A szerencsétlen asszonynak kezét a segítségére sietők vasvilla fogal szabadi-ták ki a macska szájából, s sebe begyógyult, — a veszett macska pedig eltűnt és már a házbeliek elfeledték az egész esetet, s hogy a macskának valami baja lehetett, akkor kezdtek róla gondolkodni, midőn 27. nap el-tete után a nőn kedtek a vizizonyos rémitő-tüneményei mutatkozni, — mely két nap malva rajta teljes mérvbe ki is tört. — A betegét dr. Nestlinger m. b. újvárosi jeles tudományú községi orvosa vette kezelés alá, de legnagyobb buzgalommal — a késői jelentke-zés folytán — a három napi rémitő künök lefolyásával, sikere a bekövetkezett halál lett. — Az ifju anyát, — férje, egy 2 éves leány gyermeke s megszámlálhatlan sokaságu gyászoló sereg kísérte, még nem várt sirjába. A lefolyt heten a b. újvárosi „taka-rék pénztár igazgató tanácsa“ élén, ngs. Simonffy S. kir. tanácsos ural, mint a takarékpénztár fő elnökével, Új ároson ülést tartván, — tárgyai legfontosabb részül a szerződésleg 3 évenként fogadott s most ide-jét töltött tisztviselők újiból megválasztása, illetve megtartása, továbbá többféle „szabálytalan eljárások“ jöttek szóba. — Mint hogy ama katasztrófa által előidézett vesz-tegek, melyet rövid időközbe történt esődök okoztak ez ifju pénztárnak, az eddigi folya-matban lévő némely „tiszi fizetést“ a fen-tartó testület nem adhatja meganélkül, hogy a részvényesek ez évben is kárt ne szenved-jenek! Ezen tételeken oly vira fejlődött ki, hogy a fő elnök s igazgató ur csaknem kény-telen volt a befejezetlen ülést ott hagyni, a tisztviselői kar furcsa viselkedései miatt. — Azonban mint később megbeszélve lett, fenti ügyek egy általános közgyűlésen fog-nak végleg intézteni. — U j g y ó g y s z e r t á r. Fontos gyűlése leendő mostanában B. újváros községi képviselőtestületének, a menyinyiben mint hírlík, egy új „gyógyszer-tár“ létesülése felől is tétetik indítvány, mely szerint: a képviselő testület — tekintve — már B. Újváros nagyközségében a törvény-álat körülrít kelleketek, melyek egy új gyó-gyár létesülését követelik —, kérényezése a megynél s tettebb annak felállítására iránt az engedélyt. A képviselő testület bizonyosan pártolni is fogja e valóban nagybecsű és sok tekintetben szükséges eszme megvalósítását.

— **Lövészet eredménye.** 1888. aug. 26-án díjat nyertek: Legjobb mély lövéssel Buda-házy Miklós 1 drb 2 frtos tallért. Legtöbb körlovással Westler István 1 drb 1 frtos tallért.

— **Szerény föitételek mellett gymnasiumi vagy realiskolai (esetleg elemi) tanulóknál mellé házi nevelő oktató ul ajánlkozik vidéki barátaink egyikének (ki realiskolai tanár) nyolcz gymn. osztályt végzett, érett fia. Bő-vebb felvilágosítással bármely órában szolgál a szerkesztőség.**

— **Öngyilkosság.** Pénteken a Macs mel-letti „Folyó“ kaszállóban egy öreg asszonyt találtak, ki pár ölnyi magasban függött a fűzfa ágai között. A hulla már felozslának indult s a kellemetlen szagról vették észre. Az értesített mezei rendőség beszállította a hul-lát a közkórházba, a hol Melnár Józsefné f. józsa 64 éves öreg ass. onyra ismertek benne. Elettségéből köthette fel magát.

— **Beiratások a r. kath. elemi iskolákban.** 1888—89-ik tanévre a debreczeni rom. kath. elemi iskolákban a szabályszerű beiratások aug. 30-án 31-én szeptember 1-én és 2-án délelőtt 8 órától 12, délután 2—4-ig eszko-zultak a „Theresianum“ rom. kath. árva-házban. Az ünnepélyes „Veni Sancte“ szep-tember 1-én tartatik meg. Debreczen, 1888. aug. 27-én. A rom. kath. elemi iskolák igaz-gatósege.

— **A hatvan-utca-baromvásártéri vasut sineit a külső baromvásártértől fogva, már**

egészen a hatvanutcai kutig, Zugó utca torkolatáig lerakták. Még e héten elérik a Piaozont, a hol végződik fog az új közúti vasut.

— **Szesztermelők és kereskedők figyelmébe** A debreczeni m. kir. pénzügyigazgatóságtól vett értesítés szerint a szeszadóról szó ó t. é. XXIV. t. cz. 109 § a értelmében és az égetett szesz folyadékknak pótdóval való megrovása iránt kiadott pénzügyminiszeri szabályzat szerint mindazok, kik 1888 évi szeptember 1-ső napján ilyen égetett szesz folyadék készlettel bírnak, kötelesek e kész-letnek mennyiségét és alkohol tartalmát — utóbbi a 100 foku szeszmérő szerint — le-gyen az akár saját, akár idegen helyiségben elhelyezve, valamint e helyiséget is legkéső-ben 1888 évi szeptember 3-ig irásban, — két példányban — bejelenteni. Ezen bejelentések az előirt minta szerint szerkesztendők és az elhelyezés helyiségére való tekintettel illeté-kes pénzügyőri szakaszna benyújtandók. Úr-lapok e bejelentésekhez, az előállítás költsé-gek mégtérítése mellett — ivenkint 2 kr. — minden pénzügyőri szakaszna kaphatók. A készlet bejelentésnek emulasztása, vagy ese-ké yebb a kohol mennyiségnek bejelentése az 1888 évi XXIV t. cz. 103 § a értelmében, a megrövidített, vagy a megrövidítés veszélyé-nek kitett pótdó 8-szoros összegétől, annak 16-szoros összegéig terjedhet, pénzbüntetéssel sújtathatik; — a bejelentésben foglalt más-nemű valótlanságok pedig, melyek nem az al-kohol mennyiségére vonatkoznak 2 frttól 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel fenytetnek. Mire az érdekeltek ezenfelül figyelemzetnek. Debreczen 1888 augusztus 25. A kereskedel-mi és iparkamra. —

— **Egy kocsi.** 2 fiatal kocsiló a hozzá való löszszámmal együtt eladó. Értekezhet-ni a kiadóhivatalban.

— **Zola Emil a házasságról.** A Daily Telegraph a napokban azt a távirati kérdést intézte Párisba Zolához: Egyértelmű e a há-zasság a tönkrementés? A furcsa kérdésre Mond Caird asszonynak egy hasonló című ezikke adott alkalmat, mely az angol hírla-pokban élénk megbeszélés tárgyát képezte. Ezért volt kíváncsi a főtnevezett lap Zola véleményére, ki azt a távirati választ küldte: „Nekem nincs mendanivalóm a házasságról. Engem mindig azok a kérdések érdekeltek, melyek az emberi szenvedélyekre tartoznak s nem tördömet társadalmi következményeivel. Az írónak az a feladata, hogy az embert tanulmányozza; alkalmazása a törvényhozóra tartozik.“ A Daily Telegraph nem elégedett meg e kiterő válasszal, de elküldte egy emberét, hogy interwiewolja meg Zolát s szerezzen határozott választ. Ekkor Zola a következő választ adta: „Mégvalom, hogy a házasság kérdése engem nem nagyon érdekel Dumas, vagy Renan, talán Daudet is kedve szerint valónak találán a tárgyat, kivált Dumas, ki róla többször, sokat írt. Ha tölem akar választ kapni, én francia szemponból ezt a választ adhatom: a házasság ép oly elvénűt s oly roz intézmény, mint az egyház; mindkettőjük csak addig marad meg, míg sikerül egy a kalmasabbat találni náluk.

— **Egy 2 gymnasiumot** végzett tanuló fevételik a „Debreczeni Ellenőr“ könyvnyom-dájában.

— **A Nagy Vince tanársága.** Pár nap óta néhány fővárosi és vidéki lap szorgosan fog-lalkozik a Nagy Vince néhai szegedi szin-igazgató személyes ügyeivel, mintha valami közismert jeles férfiről volna szó. Jelenté-tek, hogy Nagy V. meghívást kapott Orosz országba Szt. Pétervárra, hogy menjen oda a német színházhoz rendezőnek; de ő nem fogadta el, mert egyáltalán abbanhagyja a szí-nészeti pályát és visszatér eredeti hivatásá-hoz, a tanári pályához. Majd azután azt hir-lelték, hogy kitárasa va egy tanfelfü-gyelő állásra. — Ezekkel a furcsa szí-nezetű híresztelésekkel szemben a „Sze g e d i H i r a d o n a k i s v a n e g y k i s h i r e N a g y V. ú r ról, annyival jobb azoknál, mert teljesen hiteles. E szerint Nagy Vince ur folyamo-dott a s z e n t e s i p o l g á r i i s k o l á h o z e g y megváradott tanítói állásra és ott az tör-tént, hogy a 11 pályázó között a választásra, mint oklevéllel nem bírót, nem is jelölték.

— **Műkedvelői előadás.** Tegnap este a nagyerdei Dobos pavillonban az árvizkáro-sultak javára fiatal műkedvelők által az „I g m á n d i k i s p a p“ Bereicz népszin-műve adatott elő. A szereplők valamennyien igyekeztek helyüket betölteni s a szép szám-mal megjelent közönség sokat tapsolt és jól mulatott. Az előadás egy kissé hosszúra nyult, mert 1/2 12 órakor végződött, a mely után tánc következett.

— **A telefon használata** igen lassan ter-jed Debreczenben épen olyan helyeken, me-lyeknek az üzleti összeköttetés gyorsasága és kényelmessége szempontjából leginkább állana érdekében igénybe venni azon nagy számú előnyöket, melyeket a telefon nyújt. — Sajátságos jelenség, hogy míg Nagyvá-radon és Szegeden a hasonló vállalat lét-rejöttét a kereskedő és ipariüzlet részé-ről jött fölkarolás biztosította s a vál-lalat fenmaradása ezen üzletek támogatása által vált lehetővé: addig nálunk Debreczenben a legelső és legelőkelőbb for-galmu kereskedő házak és pénzintézetek még mindig közönyvel nézik a telefon vállalat működését és nem akarják észrevenni annak hasznos voltát. Nálunk, mint a legtöbb vál-lalat, úgy ez is csak úgy alakulhatott meg hogy a város mint erkölcsi testület egy maga-

14 telepre fizetett elő. Ehhez hasonló példát sem Várad, sem Szeged nem tud felmutatni. Ha-nem e városokban tömegesebben vezették be a telefont üzleteikbe és ipartelepeikbe a kereskedők és gyárosok. Debreczenben nincs egyetlen nagykereskedés, a Kuncz Józsefét kivéve, mely telefon összeköttetéssel bírna. A gyárak közül a gázgyár még mindig vona-kodik a sokak által sürgetett s neki magának is érdekében álló összeköttetés is letesíteni. A dohánygyár is hasznát venné a telefonnak. A G e b a u e r féle koporsó gyárnak saját telefon vonala van a gyár és raktár között. A debreczeni takarékpénztár és az alföldi ta-karékpénztár, e két virágzó pénzintézet enged-tek, hogy megelőzzék őket az ifju kölesönös segélyző egyesület. Kivánatos volna, ha a pénzintézetek s egyéb nagy részvénytársaságok jogtanácsaikkal is telefonösszeköttetés esz-közölnének. Ha ezen kívánság teljesedésbe menne, s ha mint Szegeden és Váradon is van, a kir. közjegyzők hasonlóképp telefon-előjze-tők lennének, — mindez erős indokul szolgál-na arra, hogy a kir. törvényszék és ügyész-séghez való bevezetését a telefonnak engedé-lyezze a minisztérium. Most olvassuk, hogy a körös-szabályzó társulat telefon összekötte-tést tervez nagyváradi irodája és a komádi úrbáz között. Lám milyen gyakorlati embe-rek azok a pakfong-városiak. Van a Hegye-sen és az Elepen pár olyan nagy gazdaság melyeknek tulajdonosi szintén sok hasznát vehetnék a telefon összeköttetésnek s azt hisszük, ha összeállnának s ha esetleg a város is csatlakoznék tervükhöz, a Hortobágy végett kevés áldozattal létre is hozhatnák azt.

— **Népesedés.** Debreczen sz. kir. város területén aug. 19 tól aug. 25 ig terjedő héten született ev ref. (967—1003 anyakönyvi tétel) élve 20 fiu, 15 leány, halva 2 fiu, együtt 22 fiu, 15 leány — 37. R. kath. (229—220 anya-könyvi tétel) élve 2 leány. Izr. élve 3 fiu, 1 leány — 4. Született összesen 25 fiu, 18 leány — 43 gyermek. Meghalt ugyanezen idő alatt 18 fi, — 19 nőnemű — 37 egyén. Ezek közül ev. ref. 30. r. kath. 6. izr. 1.

— **Felgyújtott tó.** A Kaspi tó mellékén-Baku közelében fekvő óriási petrolium-forrá-sok tulajdonosai az utóbbi időben sokat ve-szítettek tűz által Minduntalan kigyult hol itt, hol ott a petrolium s nem egy fontos forrás égett ki teljesen. Bakuban mindenki tudja, hogy a tüzet, ugy látszik, boszúból, rendesen gyújtogatók szítják, kik azután nyom-talanul eltűnnek. Nemrég is nagy petrolium-égés tartotta izgatottságban Baku lakóit. Egy nap észrevették, hogy a „balahanitóból“, ama helyről, hol a nafta felbugy, vékony füstoszlop tör ki, egyenesen, mint a szökőkút sugara. Éjszaka már arra ébredtek, hogy a petroliumforrás kigyulladt felesapkodó lángja a tizenkét kilométernyi távolságban fekvő várost is bevilágította. A városból el lehetett látni a forrást, hol valóságos tüztenger hul-lámzott. Valóban hullámzott, mert egy egész naftaforrással telt tó égett, kivilágítva bor-zalmas szépen messzire a sivatagot. A Baku ban megjelenő Kaspia hire szerint most nyo-mában vannak a gyújtogatók.

— **Párisi joujou.** A divat igazi szülőhá-zájában, Párisban, még mindig nagy kelete van azoknak az ezerele a'aku apró éksze-reknek, melyeket „joujou“ néven ismer a vi-lág. Hogy mily változatos divatja volt eddig a joujouknak, arra nézve érdekes adatokat közöl a „Párisi Értesítő“. E szerint a párisi nők rajongása először is ama kis karpereczek iránt nyilvánult, melyeket „porte bonheur“ szere-nese hozónak neveztek. Azután jöttek a hét kari-kából alkotott karpereczek, megfelelően a hét egy-egy napjának. Majd „cochon porte veine“, az okos disznócskakövetkezték. Ez már nagyon régi, gall eredetű amulett; a gall áldozatoknál a sertés volt a kiengesztelés áldozata, a rossz tettek és az elmebeteg meg-oltalmazója. Valóban a legregibb idők óta találni a nyakpereczekhez erősített disznó-szomfogakat fétis gyanánt. Innen támadt az tán az az eszme, hogy a karpereczeket ilyen fogakkal éksítsék, természetesen drága fémek-ből, de ez nem nagy tetszésre talált. Ugyan-akkortájban tünt fel a gyík is, mint boglár vagy kapocs. Egy ideig hordták Párisban, különösen az idegenek, egy piczi kis arany lámpát, melyet Aladin lámpájának neveztek. Az egyiptomi fetis „a za“ zománcos szem volt, melyből egy könyvesebb siklott alá; ez azonban csak pillanatnyi keletnek örvendett. Sokan viseltek egy érem félt, televése ka-balisztikus jegyekkel, melyekről azt tartották hogy a hosszú életet biztosítják. Emilitésre méltó a „tele hold“ is, mely jovialis arczával maig divatban van. Ennek az amulettnek va-lami tejszíni köböl kellett volna készülni, de a most használt anyag rendszeren egy egy-szerű kristály vagy üveg darab. Hordják a karpereczen a „grigit“ borostyánkőből. Az aranyban foglalt borostyánkőbe rendszeren kü-lönböle apró bogárfélék vannak beolvasztva. A borostyánkő tartalmazhat ugyan apró légy vagy szunyogféléket, melyek midőn még e gyantaanyag hig volt, beléje repültek, de leginkább mesterséges uton érnek el olyan eredményt, mint a mely okvetlen szük-tőséges, hogy a keresletnek eleget lehes-sen tenni. — Az a módszer, a melyvel kisebb tárgyakat lehet a borostyánkő anya-gába belefoglalni, már nagyon ismeretes. Így egy, már 1770 ben a tudományos akadémia hoz küldött levél olyan munkásról beszél, a kinek sikerült meglágyítani a borostyánkövet, sőt befesteni is, a mi a művészet e termékeit úgy tüntette fel, mint a természet játékát.

Említhetjük még a „philippini“ kis arany mandula alakú fetist, — melynek kagylója kinyitva kettős gránátot tár elének; a „ba-c-carát“, mely a játszó k n e m t ő j e; üveg golyó közepében piczi makk-király s hasonló apró tők kilenczes. — Vannak karpereczek, melyekre szögletes táblácskán az állatöv jegyei vannak felvéve. Azok a hül-gyek, kik reggelenként a ligetbe lovagolnak, szokásba vették szent György érmet hordani. E szent ugy szerepel, mint a ki a lórlól való leeséstől óv meg. De szent György nem ural-kodik az egész érmen s a mi megalázó reá-nézve, az, hogy egy piczi kis kristálytűkór van az érem másik oldalán befoglalva. Ezek-ből a divatokból hajlandó az ember azt kö-vetkeztetni, hogy a páisi nők babonásabbak, mint a szerencsenek.

— **A legjobb mód.** Mulatságos történetet jelentenek a francia fővárosból. A legutóbbi Salonban egy fiatal festőnek tanulmányfeje volt kiállítás, mely bájos leánykát ábrázolt; ábrándos, sötét szemekkel. A képet megvette Vicardó dusszagdag olasz marquis s annyira beleszeretett a képhe, hogy meglátogatta a fiatal festőt és esdve kérte, árulja el neki, hogy ki volt a modellje. A marquis szenvedélyesen szökött: „Ha jó családból való, leány elveszem, ha pedig nem, akkor is tud-ni fogom magamhoz lánczolni.“ A festőt nem nagyon kellemesen érinthette a dolog, mert so-káig vonakodott megmondani a modell nevét. Végre a marquis ismételt tüzes kérésére ki-jelentette, hogy a modell tisztességes leány, Richardo Malvin s neki unokahuga, de a mar-quis nem láthatja, mert a leány nevelőnő s elutazott egy amerikai családdal Délameri-kába. A marquis egy percig sem habozott. Följegyezte a szép modell címét s utána utazott Délamerikába, hol azonban erről értesült, — hogy a nevelőnő növendékeivel R ó m á b a utazott. — Nosza utána. A marquis meg sem állapodott Romáig s ki tudta vinni, hogy a festő unokahugával találkozék. De annak egyetlen vonása sem hasonlított a modellhez. A marquis dühösen utazott vissza Párisba, hogy a festőt a felül-tetésért felelősségre vonja, de ez kaczgva felelte neki: „Bocsánat! uram de nem tettem másképp. Modellem párisi leánya volt, a kit azóta már nőül vettem. Az olyan veszélyes ellenfelet pedig, a minő ön, esküvő utánig utazásra kellett küldenem. Ez volt az egyet-len, a legjobb mód.“

— **Biharmegyei hírek.** Nagyvár ad város legnagyobb adófizetői név-jegyzékében első Schlauch Lőrincz püspök, utána váradí Bay Nándor, gr. Bethlen Ger-gely s Rimandóczy Kálmán következnek az utolsó virilis Wiener Jakab 349 frt adóval. — **Telefon Nagyvár ad tól K o m á d i g.** A nagyváradi Sebes-Körös szabá-lyozó-társulat most nagyváradi irodáját össze akarja kötni összes végdátjaival s ezeknek Komádi községben lévő depontjaival. A tele-phon Szent-János, Bereg-Böszörmény, Gyires és Körösszeg községekben menne keresztül, A miniszter már meg is adta rá az engedélyt.

— **Biharmegye legnagyobb adófizetői** Pável Mihály 16038 frt 98 kr, Tisza Kál-mán 8687 frt 22 kr, gr. Stubenberg József 8596 frt 86 kr, Raczek János 6160 frt 16 kr, gr. Kornis Károly 6147 frt 52 kr, Schwarcz Abraham 5685 frt 89 kr, b. Bors Frigyes 4096 frt 99 kr, gr. Batthányi József 4086 frt 64 kr, Mandel Jakab 4071 frt 12 kr, Lovassy Ferencz 3911 frt 80 kr, Móricz Pál 3888 frt 91 kr, Beóthy Akos 3727 frt 05 kr, Büllöny Sándor 3649 frt 72 kr, Szunyogh Albert 3352 frt, Schwarcz Ignác 3234 frt 83 kr, Nogál János 2946 frt adóval. — **A nagy-váradi légszeszgyár gazdát cse-rélt.** — Két londoni cég ugyanis, Finlay Campbell és társa, továbbá Frith Sands és társa, kik mint jelzálogos hitelezők tudvale-vőleg zárlatot eszközöltek ki a légszeszgyára, most az elhunyt gyártulajdonos örökösétől magukhoz váltották a gyár tulajdonjogát. — **A kolozsvári nemzeti színház** tagjai szept. hó 1 ső felében mennek vissza Váradról Kolozsvárra, s azután megkezdik az előadásokat.

Felölös szerkesztő és kiadó laptulajdonos: Vértési Arnold. Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-tér.*

Köszönetnyilvánítás.

Nem mulasztatom el, hogy Dr. Balká-nyi Emil és Dr. Burger Péter orvostudor uraknak hála's köszönetemet ki ne fejezzem, azon oadadó, buzgó és végeredményében tel-jes sikerre vezetett gyógykezelésért, melyben kedves nőmet tüdőbő és gyonorhurut bán-talmái között részesítették. E kötelességem-ben álló nyilvános köszönetemet nem fejez-hetem be másként, mint azon jó kívánsóm-al, hogy a Mindenható a fent nevezett dok-tor urakat a szenvedő emberiség jóvoltára és hasznára minél tovább éltesse!

Debreczen. 1888 aug. 27. Glück Adolf közvetítő és pinczéregyleti ügynök.

* Ezen rovataban közöltékért nem vállal fele-lősséget a szerk.

A „PHÖNIX”

biztosító társaság vezérigynökségének irodája

a takarékpénztár új palotájába
(Hungária épület)

I-ső emeletre helyeztetett át.

LÖWINGER M.

Vegy-i tisztító-, műfestő- és posztónyiró intézete
Budapest, IX. Viola-utca 40. sz.

Vajmi gyakran megtörténik, hogy mindennemű használt női és férfi ruhák, himzett kendők, shaw-ok, szőnyegek, függönyök, takarók, terítők, paplancok, prémárak és számtalan másféle tárgyak használaton kívül helyeztetnek, csupán azért, mert nagyon megfoltosodtak vagy megfakultak, ilyenkor a legtöbb esetben a tárgyakat újonnan szerzik be, a mi természetesen föltűzte költséges. Német, Angol- és Franciaországban teljesen megértik és méltányolják azon előnyt, melyet avult tárgyaknál a vegyi tisztítás, színefeleltetés és újrafestés nyújtanak, minél következtében ezen országok minden egyes háztartása sokkal ritkábban keresedik az újnak beszerzésével járó nehéz költséget.

A fent érintett intézet a külföldi minták nyomán még pedig gőzre rendezte be gyárát és a technikailag legelőkeltebb gépek és készülékekkel működik.

A vegyi mosásban minden tárgy, bármily gazdagon díszített is [csipke vagy más díszítés] fejte len állapotban tisztítottatik: egészen egyre megy, hogy az illető szövetnek milyen minősége és színe van. A tisztított tárgyak vi szanyerik eredeti színiüket, i met újnak látszanak és a kiszolgáltatás után azonnal használatba vehetők.

Vegy-i mosásra elfogadtatnak:

Férfi ruhák, női ruhák, mindennemű gyermekruhák, egyenruhák, mindennemű színházi öltözékek, egyházi ruhaneműk, szőnyegek, buterszövetek, terítők, mindenféle függönyök, gyapjas juhbőr, bársony öltözékek, különfélék, arany ezüst, bársony, selyem vagy bármily díszes ellátott tárgyak is.

Mindezen tárgyak színefejtés nélkül és anélkül, hogy összemennének vagy a facont és fényt elvesztenék tisztítottatnak.

A festés minden tekintetben észszerűen és gondosan fogatosítottatik, miért is az illető tárgyak nem fognak és nem is piszkolnak.

Az intézet felhívja a t. közönség figyelmét arra a körülményre, hogy világos ruhák bármilyen finom díszítésre festhetők, holott sötétszínű ruhák rendszeren sötétebbre festendők.

Atfesthető: szürke oliv-, barna-zöld-, sötétkék-, fekete- és ibolyaszínre, ibolyaszín sötétkék-, sötétzöld-, sötétbarna- és szilvaszínre, barna ismét szép barnára vagy feketére, kék sötétkék-, sötétzöld-, ibolyaszínre (barna ily esetben ritkán ajánlható). Női fekete gyapotruhák oliv-, barna vagy sötétzöld színre festhetők.

Finom selyem öltözékek a legújabb módon ressort festetnek. Oly szövetek, melyek sérült állapotban vannak, vagy nagyon silány minőségűek és a melyeknél a bírány, a mi gyakran megtörténik, csak a festésnél tűnik ki, lehetőleg kiméltetnek.

Az intézet a legfinomabb és a leggyöngédebb dívatos színekre a legkülönfélébb árnyalatokban is fest. Megközelítő árak: Férfi-öltöny vegyileg tisztítva 2-3 frt, férfi-öltöny vegyileg tisztítva és festve 4-6 frt, női öltözék vegyileg tisztítva minőség szerint 2-4 frt, finom selyem ruhák v lamivel drágábbak. Női öltözék vegyileg tisztítva és festve 3-5 frt, finom selyemruhák drágábbak. Egyéb tárgyak után meg eléli jutányos díjak számítottatnak.

Gyászruhák haidektálanul festetnek feketére. Tudakozódásokra gyors és készséges válasz adatik.

Az intézet a tárgyakat különös kívánsátra vízátthattanná, tűzbiztossá teheti vagy desiniciálja.

Képviselek kerestetnek.

6205/1888. Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező ohati erdőbeli, az árverési feltételek melletti térképen részletezett, összesen 148 kat: hold föld részint legeltetés és kaszálás, részint egyedül kaszálás végett folyó 1888 évi november 1-től 8 évre az az 1896 év október 1-ig terjedő időre; továbbá a Hatvan utcai Kolozi féle 1406 sorszámu háznak 28 és 1/3 folyó ől ondódi földé folyó 1888 évi október 1-től három évre, tehát 1891 évi október 1-ig terjedő időre, a városház nagytermében folyó 1888 évi szeptember hó 18-dik napján délelőtt 10 órakor a városi számvevői hivatalnál megtekinthető feltételek mellett, nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adatni.

Miről az árverési óhajók azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási árak 10 %-át bánatpénzül az árverelő bizottság kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen 1888. augusztus hó 23.

A városi tanács.

„MARGIT”

gyógyforrás,

„MAGYAR SELTERS”

Vegyelmezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsavtartalma kiváló hatásának bizonyult különösen **tüdőbántalmaknál** a hol a szabadszénsv csekélyebb jelenléte megőrvi a betegét a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatásu alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabadszénsv tartalomban erősebb ásványvizek, mint a **seltersi, gleichenbergi, tüdőbajokban**, különösen **tüdővérzéseknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézeiteiben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorffban**, a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapestén: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navratil, Dr. Poór, Dr. Kétly, Dr. Barbás**; Bécsben: **Dr. Bamberger, Dr. Duschek** s b. a legjobb eredményre alkalmazták a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.

Borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos forrástár **Édeskuty L.** m. k. udvari ásványviz-szállítónál Budapestén.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fúszkereskedésben és vendéglőkben.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENÖR”

legújabb és legdívatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

községi és gyámi rovatos izek, hivatalos nyomtatványok,

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok.

báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Debreczen, 1888. Nyomatott a „Debreczeni Ellenör” könyvnyomdájában Szechenyi-utca SIMON-ház.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.